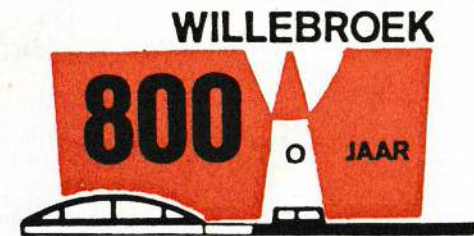

't VAARTLAND

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN DE HEEMKUNDIGE KRING VAN HET VAARTLAND v.z.w.

1980 * 8e jaargang * Nummer 2

Verantw. uitgever: Karel De Decker, Vaartstraat 19, 2660 Willebroek

RAAD VAN BEHEER VAN DE HEEMKUNDIGE KRING VAN HET VAARTLAND VZW

Voorzitter en Redaktiesekretaris :

Karel De Decker, Vaartstraat 19, 2660 Willebroek

Ondervoorzitter :

François Cooreman, Brielen 43, 2668 Tisselt

Sekretaris :

Louis Schurmans, Stationsstraat 3, 2660 Willebroek

Penningmeester :

Lucienne Cuvelier-Mertens, Tisseltse Steenweg 82, 2660 Willebroek

Onthaal :

Clem Distelmans-Brems, Rollierstraat 15, 2660 Willebroek

Leden :

Dirk Binon, Ruisbroekdorp 32 A, 2658 Ruisbroek

Reinilde Beullens, Torenstraat 13, 2660 Willebroek

Tony De Herdt, Dendermondse Steenweg 3, 2660 Willebroek

Marcel Janssens, Dendermondse Steenweg 111 C2, 2660 Willebroek

Flor Jordaens, Kerkstraat 62, 2658 Ruisbroek

Flor Segers, Eikerlandstraat 20, 2658 Ruisbroek

Marc Van der Vliet, Torenstraat 13, 2660 Willebroek

Ere-bestuursleden :

Jan De Wit, Tisseltbaan 13, 2801 Heffen

Tine Rabhooy, Dendermondse Steenweg 3, 2660 Willebroek

Van «'t Vaartland» zijn nog voorradig :

1973	Nr 1	Vaartnummer	60 F
1973	Nr 4	Boerenkrijgnummer	60 F
1974	Nr 4	Klein-Willebroeknummer	60 F
1975	Nr 1		60 F
1975	Nr 3	Grävernummer	60 F
1976	Nr 1		60 F
1976	Nr 2	Molennummer	60 F
1976	Nr 3	Blaasveldnummer	100 F
1976	Nr 4		60 F
1976		Volledige jaargang	250 F
1977	Nr 1		
1977	Nr 2		
1977	Nr 3		60 F
1977	Nr 4	Rubens-achternummer	60 F
1977		Volledige jaargang	225 F
1978	Nr 2		
1978	Nr 3		
1978	Nr 4		60 F
1979	Nr 1		
1979	Nr 2		
1979	Nr 3		
1979	Nr 4		60 F
1979		Volledige jaargang	200 F

De gevraagde nummers worden u oogstens één week **na storting van het verschuldigde bedrag** op postrekening 000-0529394-65 van Karel De Decker te Willebroek toegestuurd (Attentie ! Dit nummer enkel gebruiken wanneer u vroeger verschenen nummers wenst !)

't Vaartland 1980

Driemaandelijks tijdschrift van de Heemkundige Kring van het Vaartland vzw.

Jaarabonnement 1980 : 200 F. Over te schrijven op rek. 403-1037811-81 van de Heemkundige Kring van het Vaartland te Willebroek.

Alle correspondentie omtrent dit blad is te richten aan Karel De Decker, Vaartstraat 19, 2660 Willebroek. Tel. (031)86.77.07.

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Prijs van dit nummer : 60 F.

Heraldiek in Willebroek

Wanneer wij de penning bekijken, die door de gemeente Willebroek, naar aanleiding van haar 800-jarig bestaan werd uitgegeven, dan treffen wij daarop het wapenschild van de gemeente Willebroek aan, met vlak daaronder deze van de deelgemeenten Blaasveld, Heindonk en Tisselt.

Enkel het wapenschild van de gemeente Willebroek, dat bij K.B. van 30 juni 1853 officieel werd erkend, zal echter in de openbaarheid blijven, ook al hebben er, op het grondgebied van Willebroek, dat wij vandaag de dag kennen, voorname geslachten vertoefd, die wapens voerden of zegels hadden.

Blaasveld

Blaasveld is, in dit Willebroek, altijd een voornaam leengoed geweest, dat van Grimbergen afhing en waarvan de bezitters de hoge, middelbare en lage rechtsmacht hadden. De eerste heren van Blaasveld droegen de naam van het dorp. Een onder hen, Zeger van Blaasveld, wordt door Walter Berthout als «... een ridder even hoogstaand door zijn adeldom, als beroemd om zijn dapperheid» vermeld.

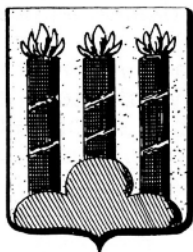
De familie Pipenpooi, Blaasveld (tek. 1).

In 1328 treffen we ridder Roelof Pipenpooi als heer van Blaasveld aan. Hij was de zoon van Willem, baljuw van Gaasbeek en hij bewoonde het slot Kantersteen te Brussel. Hij had veel invloed aan het hof van de hertogen van Brabant, hij was schepen en amman van Brussel en hij bekleedde in 1324 het ambt van drossaard van Brabant. De familie Pipenpooi voerde in haar wapenschild **in blauw drie afgeknotte zilveren leliën** (tek. 1), ook al tonen verschillende zegels van Roelof Pipenpooi, dat hij dit wapen met een schuinstaak brak.

Margareta Pipenpooi, de enige dochter van Roelof, gaf het domein van Blaasveld en haar goederen te Merchtem, als bruids-

geschenk aan Jan Wytfliet, een onechte zoon van hertog Jan II van Brabant, die in een gevecht tegen de aanhangers van Jan van Cuyck, de dood zou vinden.

Doordat Margareta Pipenpooi geen rechtstreekse erfgenamen naliet, gingen haar leengoederen te Merchtem over op de kinderen van haar oom Wouter, terwijl de heerlijkheid Blaasveld terugkeerde naar de hertog van Brabant.

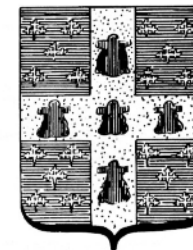
De familie Brandt, Blaasveld (tek. 2).

In 1364 ging het goed van Blaasveld naar Jan van Boechout, die het echter vlak daarop aan Jan Tencke overliet. Robrecht Tencke, hofmaarschalk van Vlaanderen en zoon van Jan zou echter, in 1414 zijn goederen onder zijn drie dochters verdelen. Filippina, de jongste, die met Jan de Schoevere, gezegd van der Bruggen, gehuwd was, kreeg Blaasveld ten deel. Zij had een zoon, Jan van der Bruggen. Na diens overlijden ging de heerlijkheid over naar Joost Brandt of van den Brande, kamerheer van Maximiliaan van Oostenrijk, die in 1479 te Guinegate tot ridder werd geslagen, en in 1506 overleed. De familie voerde **in goud drie zwarte rood vlamme knuppels, waarvan één paalsgewijze en de andere schuin gekruist op een groene dreeberg** (tek. 2).

Uit zijn huwelijk met Anna van den Brande sproot ondermeer zijn zoon Adolf, die hem in de heerlijkheid Blaasveld opvolgde. Adolf Brandt huwde met Margareta van St.-Aldegonde. Zijn zoon Karel erfde Blaasveld maar liet het domein aan zijn broer Hugo die in 1566 met Clara d'Affaytadi, dochter van de heer van Gistel, in het huwelijk trad. Uit dit huwelijk werd Cosmas Brandt, burgemeester van Mechelen geboren, in wiens voordeel de heerlijkheid Blaasveld op 1 april 1647 door Filips IV tot baronie werd verheven.

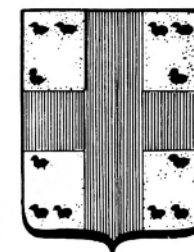
Cosmas de Brandt, die in 1560 overleed, had geen kinderen. Hij had echter, vier dagen voor zijn dood, zijn nicht Agnes-Bernardina de Montmorency, die met Balthazar-Willem van Ongnies, graaf van Coupigny en baron van Pamel gehuwd was, tot zijn erfgename aangeduid. Na Balthazar-Willem van Ongnies, kregen wij als eigenaars Cosmas-Claude van Ongnies, graaf van Coupigny, baron van Blaasveld ; Ferdinand-Jozef-Karel van Ongnes, eveneens graaf van Coupigny en baron van Blaasveld ; en

Maximiliana-Theresia van Ongnies, gravin van Coupigny en barones van Blaasveld, enige dochter van de vernoemde heer, die in het huwelijk trad met Ferdinand-Gaston-Jozef-Alexander, hertog van Croy, en kinderloos overleed.

Graaf van Argenteau, Blaasveld (tek. 3).

Blaasveld kwam daardoor in handen van haar nicht Maria-Magdalena-Jozefa-Hendrika van Ongnies, die huwde met Lodewijk-Octave, graaf van Argenteau, die **in blauw een gouden kruis beladen met vijf rode schelpen en in elk kwartier vergezeld van vijf herkruiste gouden kruisjes met spitse voet** (tek. 3) in zijn wapen voerde.

Graaf van Maldegem, Blaasveld (tek. 4).

Maria-Anna, gravin van Argenteau, dochter van Lodewijk-Octave, was met Jozef-Alexander-Frans, graaf van Maldegem en heer van Steenhuffel gehuwd. Hij overleed in 1809 en hij voerde **in goud en rood kruis vergezeld van twaalf zoomsgewijze geplaatste rode merletten** (tek. 4). Hij was de laatste heer van Blaasveld.

Breendonk

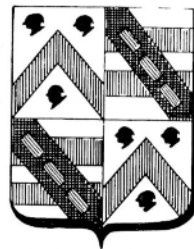
Breendonk dat bij K.B. van 17 juni 1836 tot afzonderlijke gemeente verheven werd, hing onder het oude bewind af van de gemeente Puurs.

De heerlijkheid Meerhof of Termeeren behoorde in de 17^e eeuw toe aan ridder Jan-Karel de Renialme, gezegd van Cordes, die in 1607 en 1615 de naam en het wapen van zijn oom Jan van Cordes overnam, en die **in goud twee ruggelings afgewende rode leeuwen, de staarten schuingekruist** voerde (tek. 5).

Het geslacht van Cordes, Breendonk (tek. 5).

Jan Karel de Renialme, gezegd van Cordes, heer van Termeeren, trad met Charlotte Daneels, dochter van de baron van Attenrode in de echt. Hij werd door zijn ongehuwd gebleven zoon Baptist-Adriaan-Jozef van Cordes, heer van Termeeren, opgevolgd. Anna-Maria-Theresia van Cordes, die ondermeer erfgename van Termeeren werd, huwde in 1699 Jakob-Nikolaas de Man, heer van Lennik. Ze schonk hem vier zonen, onder wie Karel-Jozef, stichter van de tak de Man d'Hobruge.

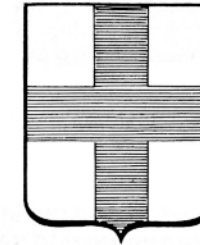

De Man d'Hobruge, Breendonk (tek. 6).

Als heren van Termeeren kregen wij Willem-Jozef-Xavier de Man d'Hobruge, zoon van Karel-Jozef, die in 1789 ongehuwd overleed; Jan-Leopold-Jozef de Man, zijn broeder, die in 1720 stierf; Karel-Jan-Frans-Jozef, zoon van de vernoemde, die op 17 oktober 1830 op het kasteel Termeeren overleed. Het wapen de Man d'Hobruge is **gevierendeeld; 1 en 4, in zilver**

een rode keper vergezeld van drie morenkoppen met rode hoofdwrong (de Man); 2 en 3, in zilver twee rode dwarsbalken en; over alles heen, een zwarte schuinbalk beladen met drie schilden met het wapen van Berthoud, geplaatst in de richting van de schuinbalk (Daneels) (tek. 6).

Heindonk

De familie de Croix d'Heuchin, Heindonk (tek. 7).

Heindonk is lang afhankelijk van Rumst geweest. Bij verbrekking van dit domein tijdens de 17^e eeuw werd het echter, ten voordele van ridder Herman van Schuren van Haghoort, een afzonderlijke heerlijkheid.

Herman van Schuren, die in 1667 overleed, werd door zijn zoon baron Johan-Lodewijk van Schuren, heer van Dussen-Munsterkerk en Heindonk, opgevolgd. Hij huwde in 1693 met Isabella Hereman van Zuidwijk. Hij stierf in 1726 en liet een zoon na, Herman-Frans van Schuren, en een dochter, Elisabeth-Catharina-Barbara van Schuren, die zij via haar huwelijk met Alexander-Andreas-Frans, graaf van Groesbeek en Wemeldinge, in diens familie bracht. Het echtpaar had een zoon die sneuvelde, en twee dochters. Maria-Anna-Franisca trouwde met Alexander-Lodewijk-Frans de Croix, markies van Heuchin. De heerlijkheid bleef, tot aan de Franse Revolutie, aan de afstammelingen van de markies de Croix de Heuchin toebehoren, die **in zilver een blauw kruis** voerde (tek. 7).

Tisselt

Tisselt was destijds een heerlijkheid met hoge, middelbare en lage rechtsmacht, en met een schepenbank die eigendom was van de barons van Grimbergen, uit het huis van Bergen. Het dorp bleef tot de 18^e eeuw, toen het op 28 mei 1727 vóór de schepe-

nen van Grimbergen aan Melchior van Susteren, heer van 's Gravenwezel verkocht werd, mits het evenwel van deze heerlijkheid in leen te houden ; met het goed van Grimbergen verenigd.

De familie van Susteren, Tisselt (tek. 8).

De familie van Susteren voerde **een gevierendeeld schild : 1 en 4, in rood een keper, van boven vergezeld van twee hertekoppen en -halzen en van onderen een luipaardekop, alles van goud ; 2 en 3, in blauw een zilveren wiel** (tek. 8). Op 7 september 1717 werd Melchior van Susteren ridder geslagen en gemachtigd zijn wapen met twee toegewende en met goud gekroonde helmen te versieren.

Willebroek

Tenslotte hebben we Willebroek, dat vroeger deeluitmaakte van het land van Rumst.

Na het overlijden van Arnold I van Grimbergen, kwamen de beide oevers van de Rupel, stroomafwaarts van de heerlijkheden Mechelen en Duffel, in het bezit van Geerard I van Grimbergen. Bij diens overlijden werd het echter bij het gedeelte van Geerard II gevoegd. Nadat de nalatenschap van laatstgenoemde van de Perwez aan de Viandes was overgegaan, werd daarvan ten voordele van Filips van Vianden, zoon van Godfried en van Maria van Perwez, een deel afgescheiden, dat het land van Rumst werd genoemd en dat ten noorden van de Rupel en dorpen Boom en Rumst en ten zuiden ervan, Ruisbroek, Willebroek en Heindonk omvatte.

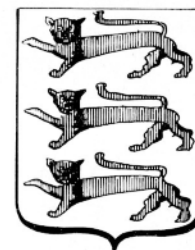
Van het geslacht van Vianden ging het land van Rumst naar de families de Bethunde, de Bar, Luxemburg en Bourbon. Margareta van Bourbon verkocht in 1536 de heerlijkheid aan Hendrik, graaf van Nassau, eerste kamerheer van Karel V, waarna in 1545 Willem de Zwijger het erfde. In 1559 verkocht deze het uit geldgebrek, aan Melchior Schetz, een Antwerps bankier, die in 1583 overleed. Anna van Stralen, weduwe van laatstgenoemde, liet het eigendom na aan haar dochter Constance Schetz, vrou-

we van Schoten, en aan haar echtgenoot Cornelis van Eeckeren, die zijn wapen voerde **in blauw drie afgebroken, rood gevederde pijlen, overstopt met een achtpuntig gouden spoorrad** (tek. 9).

De familie van Eeckeren, Willebroek (tek. 9).

Hun dochter, die gehuwd was met Andries van Altuna, heer van Schoten, erfde het land van Rumst. Zij hadden een wapen met **in zilver drie rode leeuwen** (tek. 10). Zij verkochten, toen ze in 1621 in geldnood verkeerden, het domein van Rumst aan Christoffel, graaf van Oost-Friesland en Emden, gouverneur van Limburg, die op 19 maart 1636 overleed. Zijn weduwe, Lambertina van Ligne, die nadien zowel met Philibert de la Baume, als met Jan-Baptist de la Baume gehuwd was geweest, deed de erkenning van de heerlijkheid op Rumst op 26 maart 1637. Ze overleed in 1651 en ze liet haar goederen na aan de dochter uit haar eerste huwelijk, Maria-Alberta de la Baume. Deze stierf in 1661, nadat

De familie van Schoten, Willebroek (tek. 10).

ze een eerste huwelijk met Ernest-Christoffel, graaf van Oost-Friesland en Rittberg, en een tweede met Karel de la Baume had afgesloten. Karel de la Baume erfde al de goederen van zijn vrouw. Hij huwde in 1663 met Francisca de Trazignies.

Alexander, Jos, Gregoire Helman, van het geslacht der Helman's was — zoals bijgaande tekst, die het wapenschild van de vroegere gemeente Willebroek omkadert, ons duidelijk verklaart... — een zeer edele en even beroemde «Seigneur». Hij was erfrijder van de Baronie Willebroek Ruisbroek, burggraaf van het land van Grimbergen en lid van de Rekenkamer van Zijne Majesteit, onder het Oostenrijks Bewind.

Op dit ogenblik werd het land van Rumst verbrokkeld. Ridder Jan Halman, heer van Muilkerke, kocht Willebroek en Ruisbroek. Heindonk werd een afzonderlijke heerlijkheid, daar waar Boom in het bezit van Joris Bosschaert kwam, terwijl Rumst naar de prinses van Ligne overging.

Op 24 september 1661 werden Willebroek en Ruisbroek, door Filips IV, tot één baronie verheven, waardoor Jan Helman de rang en de waardigheid van lid van de Edele Staten van Brabant kreeg. Baron Jan Helman en zijn echtgenote Elisabeth Stalpert van de Wiele verdeelden de heerlijkheid onder hun beide zonen. Jan-Frans werd heer van Willebroek, terwijl Jan-Pieter Ruisbroek kreeg. De eerste liet zijn eigendommen na aan zijn zoon Jan-Baptist-Lodewijk-Bonaventure, die huwde met Adriana van Kerrebroek, burggravin van Grimbergen. Uit dit huwelijk sproot baron Filips-Lodewijk-Jozef Helman, die de heerlijkheid in 1781 erkende. Hij trad met Maria-Carolina-Jozefa de Partz de Viane in de echt en stierf in 1807.

Karel De Decker.

Geraadpleegde werken :

A. WAUTERS, Histoire des Environs de Bruxelles, II.

GELRE, Wapenboek van 1334 tot 1372. Handschrift Kon. Bibliotheek, nr. 5820.

RIETSTAP J.B., Armorial Général, 1884-1887.

SERVAIS M., Wapenboek van de Provinciën en Gemeenten van België, 1955.

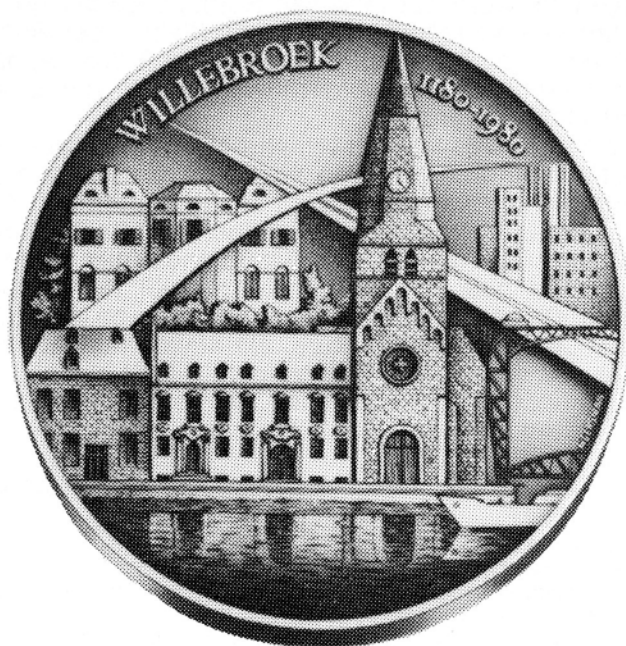
«Oude Brabantse Geslachten», o.l.v. Dr. Jan Lindemans, nr. 1, Pipenpooi Eigen Schoon & De Brabander, Jaargang LII, 1969.

Willebroek en zijn «Kapoenen»

In Willebroek werd er, naar voorbeeld van Leuven en Oostende, een gelegenheidspenning in omloop gebracht. Eenheid ervan is de kapoen, dat van «vaartkapoenen» — de minder gekende spotnaam van de Willebroekenaars... — werd afgeleid.

De 20.000 messing penningen ter waarde van 50 Kapoenen, die naar aanleiding van 800 jaar Willebroek en in opdracht van het gemeentebestuur van Willebroek werden uitgegeven, werden via de lokale middenstand die aan deze actie meedoet, in omloop gebracht. Ze vertegenwoordigen ieder een waarde van 50 frank en ze worden, indien de cliënt dat goed vindt, in plaats van het gebruikelijke briefje van 50 fr weergegeven.

Een beperkte hoeveelheid van deze penningen werd echter in edel metaal geslagen. Er werden 500 stuks van 100 Kapoenen met 15 gram zilver aan 2700 fr (BTW inbegrepen), in de diverse bankfilialen te koop gesteld. Voor de kleine gouden penning van 250 Kapoenen, die 5,5 gram goud bevat, en waarvan er slechts 250 werden geslagen, diende men 8500 fr te betalen. Voor de 500 Kapoenen met 12 gram goud, waarvan hoogstens 100 stuks worden gemaakt, diende men 16.950 fr neer te tellen.

De penning brengt ons, aan de ene zijde een zeer mooi beeld van Willebroek, met de inscriptie «Willebroek 1180-1980». Het toont ons, op een kruispunt van wegen, zowel de Sint-Niklaaskerk, het Kasteel Bel-Air, het Sashuis en het Gemeentehuis, alsmede de brug der zuchten en de fabrieken langs, of in de direkte buurt van de vaart.

Aan de andere zijde zien we het wapenschild van Willebroek met onderaan v.l.n.r. de nooit officieel erkende wapenschilden van de deelgemeenten Blaasveld, Heindonk en Tisselt.

Het wapenschild van Willebroek, met de drie leeuwen, dat als zijnde «... in zilver een zwarte schuinbalk beladen met drie afgerukte leeuwekoppen, met rood getongd», bij K.B. van 30 juni 1853 officieel werd erkend, is eeuwen ouder, vermits het reeds aan Jan Helman toebehoorde, toen deze op 24 september 1661 door Filips IV tot Baron werd benoemd.

Het wapenschild van Blaasveld, dat ondermeer «Blaasveld mijn dorp» van Freddie Moeremans siert, voert in zwart een gouden leeuw, rood genageld en getongd, en over alles heen een schuinstaak van drie afgeknotte zilveren leliën voorzien. Het is ergens een «samensmelting» van het wapenschild van de familie Pipenpooi — dat in 1324 «in blauw drie afgeknotte leliën» voerde... — en dat van de familie Wytvliet, dat jaren later in haar wapenschild «in zwart een gouden leeuw, rood genageld en getongd, en over alles hen een zilveren schuinstaak» had.

Het wapenschild van Heindonk is in feite een schepenzegel van de gemeente Rumst, waarvan Heindonk zeer lang een gehucht is geweest. Het dagtekent van 1607. Het draagt een schild met en dwarsbalk waaroverheen een smal schuinkruis. Het werd in 1953, gezien de verbondenheid van Heindonk met Rumst, als gemeentewapen voorgesteld, ook al is de officiële erkenning er nooit gekomen.

Het wapenschild van Tisselt, dat eveneens officieel nooit werd erkend, was in feite een ontwerp van J.H. Troch, oud-schoolhoofd te Tisselt, die in z'n «Geschiedenis van Tisselt», die tijdens de dertiger jaren in eigen beheer werd uitgegeven, er voor de allereerste maal mee aan bod kwam. Het wapenschild toont ons, links van de schuine staak de distel, waarvan volgens sommigen de naam Tisselt (= distelveld) zou zijn afgeleid. Rechts daarvan zien we de kraai, die ons aan de spotnaam «kraaien» of «lijkenrovers» herinnert.

De penningen van 50 Kapoenen, die een waarde van 50 fr vertegenwoordigen, kunnen na het afsluiten van de aktie — dat is 31 oktober 1980... — bij het gemeentebestuur worden omgeruild, ook al is men nu al de mening toegedaan dat de meeste gelegenheidspenningen, die via de lokale handelaars in omloop werden gebracht, in Willebroekse (en ook andere) zwarte kousen zullen verdwijnen...

Karel De Decker

Spaarmaatschappij de Tempeliers ging van start

De Spaarmaatschappij «De Tempeliers», die op zondag 1 juni 1980 in het Brouwerijmuseum van start ging, heeft de wind in de zeilen. Haar «spaarkas» is nu reeds volledig bezet, zodat konseruator Louis Schurmans zedelijk verplicht is, om op zoek te gaan naar een tweede meubel.

Ondanks het feit dat de organisatoren, die zoals echte Tempeliers, de installatie van deze gloednieuwe spaarmaatschappij, met een waas van geheimzinnigheid hadden omgeven en zelfs het uur van Prof. Dr. Lieven Cumps' blijde intrede nergens hadden aangekondigd, was het om 16 uur in het Brouwerijmuseum volle bak, zodat het doek kon worden gelicht, en de Spaarmaatschappij De Tempeliers op uur en tijd kon worden gedoopt. Karel De Decker, voorzitter van de Heemkundige Kring van het Vaartland, waaronder de Spaarmaatschappij De Tempeliers ressorteert, sprak het welkom uit. Hij richtte zich tot de vele aanwezigen en hij vroeg, om samen met hen en met Prof. Dr. Lieven Cumps de in het Brouwerijmuseum ontstane Spaarmaatschappij De Tempeliers de doop te geven die ze verdiende, ook al was er, aldus spreker, «... die dag al veel regen gevallen»... Hij zei dat de spaarmaatschappij De Tempeliers, samen met Renilde Beullens, Clem Distelmans, Tony de Herdt, Flor Jordaens (die zich intussen als ondervoorzitter, door Karel Steenackers, en als bestuurslid, door François Cooreman heeft laten vervangen...), Marcel De Coninck, Karel Steenackers en Luc Verhavert, die allen deel uitmaken van het bestuur als enige betrachting had, het traditioneel gezelschapsleven te onderhouden en te bevorderen. Hij dankte Prof. Dr. Lieven Cumps, die als specialist van de Tempelierkunde in Vlaanderen mag worden aanzien ; omdat hij het peterschap van de Spaarmaatschappij had willen aanvaarden. Hij typeerde hem als de geboren en getogen Bruggeling, die z'n studies aan het Sint-Lodewijkcollege had gedaan, en die in Leuven, via Prof. Dr. K.C. Peeters en de Colleges Volkskunde, in nauw contact kwam met de modernste methodes van de wetenschappelijke Volkskunde, wat in 1966 in een eerste omvangrijke studie over het sagenonderzoek in Brugge en ruime omgeving resulteerde, en dat nadien een onverwacht staartje kreeg, vermits dit zelfde werk, in de Westvlaamse Provinciale Volkskunde Prijsvraag werd gelauwerd. Hij zei ook dat prof. Dr. Lieven Cumps later, in 1976, op basis van meer dan 1000 volksverhalen en sagen, zijn studie over «De Tempeliers in Vlaanderen» uitgaf en dat men, na inzage van dit werk, op de idee was gekomen, de n a a m

«Tempeliers» aan de gloednieuwe Willebroekse Spaarmaatschappij te geven. Hij noemde Prof. Dr. Lieven Cumps een streekgenoot die een drietal jaren in de A. Van Landeghemstraat te Willebroek, vlak naast Jeugdhuis 't Zaalte had gewoond, maar momenteel te Leest verblijft. Hij zei ook dat mevrouw Cumps nu nog steeds als lesgeefster in het Sancta Maria Instituut bedrijvig is.

Kon. Commissie voor Volkskunde waardeert Heemkundige Kring...

Prof. Lieven Cumps, die gevraagd werd om als peter de instellatierede te houden, voelde zich opgetogen. Hij zei dat er over de Heemkundige Kring van het Vaartland, in de Kon. Commissie voor Volkskunde, waarin hij al jaren zetelt, met veel waardering gesproken wordt. Hij dankte Karel De Decker en zijn medewerkers, omdat ze ondanks de stiefmoederlijke behandeling van de heemkunde en van de volkskunde in het bijzonder, in dat merkwaardige Brouwerijmuseum, een volkskundige link tussen de Tempeliers van vroeger — zowel gekend als machtige bankiers, als vrome hardwerkende monniken, als mannen die dronken lijk... tempeliers ! — en de zopas gestichtte Spaarmaatschappij De Tempeliers hadden gelegd.

Op deze «historische foto», die naar aanleiding van de installatievergadering van «De Tempeliers», door Pascal Saelens genomen werd, zien wij v.l.n.r. Tony De Herdt, Karel Steenackers, Clem Distelmans-Brems, Lucien Verhavert, Prof. Dr. Lieven Cumps, Renilde Beullens, Marja Goossens, Marcel De Coninck, Flor Jordaens en Karel De Decker

Prof. Dr. Lieven Cumps sprak zeer summier over de Tempeliers en over de geschiedenis van de Tempelorde. Hij zei dat de betrekkingen met de Kerk, niet altijd rimpelloos verliepen, en dat de orde later werd afgeschaft, ook al bleef ze in sagen, in volkstaal en in toponiemen verder leven, met uiteraard als jongste aanwinst, de Willebroekse Spaarmaatschappij, die aldus Prof. Dr. Lieven Cumps misschien wel de eerste en enige spaarmaatschappij ter wereld is, die ons aan «De Tempeliers» herinnert...

Voorzitter Tony De Herdt

Tony De Herdt voorzitter van de spaarmaatschappij De Tempeliers, stelde daarop de bestuursleden voor. Hij zei dat hij met graagte de leiding had aanvaard van een spaarkas, die naar een idee van Karel De Decker, de spaarmaatschappij De Tempeliers was geworden. Voorzitter Tony De Herdt dankte daarop zowel de peter Prof. Dr. Lieven Cumps, als de meter Marja De Decker-Goossens. Hij gaf lezing van het reglement en hij hoopte op een gelukkig gezelschapsleven en op veel spaarders...

Nadat de peter Prof. Dr. Lieven Cumps, een bloem en een zoen van Clem Distelmans, en een bierpot-met-suikerbonen van de meter Marja Goossens had ontvangen — ook al werden alle aanwezigen door haar met bonen bedeed ! — werden de eerste spaargelden in de gaatjes van het kastje geduwd.

De spaarmaatschappij De Tempeliers was voorgoed gelandeerd.

Het traditioneel gezelschapsleven werd opnieuw beoefend. Men speelde pitjesbak, men waagde zich aan pijltje-pik en aan het bakspel. Men voelde zich, na uren Brouwerijmuseum, weer in de sfeer van toen...

De eerste lichting

Om 20 uur, op het ogenblik dat onder het waakzaam (!) oog van Louis Schurmans, Karel Steenackers, en Marcel De Coninck, in bijzijn van voorzitter Tony De Herdt en van sekretaris-penningmeester Renilde Beullens, de kas werd gelicht, was het zeer stil geworden. Het openen van het kastje, door Tony De Herdt, was als het ware een historische daad. De houten vakjes waarin het geld na de sparing gevallen was, werden één na één nagekeken. Het geld werd er voorzichtig uitgehaald, ingeschreven en nageteld op het einde...

De «machtige bankiers» van vroeger waren terug tot leven gekomen, al gebeurde dat in een spaarmaatschappij met een heemkundige en een volkskundige achtergrond.

Spaarmaatschappij «De Tempeliers»

Reglement

1. De spaarmaatschappij «De Tempeliers» is officieel gesticht op zondag 1 juni 1980, met als doel het traditioneel gezelschapsleven te onderhouden. Zij heeft haar zetel in het Brouwerijmuseum, Stationsstraat 3 te Willebroek.
2. Het bestuur bestaat uit 7 leden, waaronder een voorzitter, een ondervoorzitter, een secretaris-penningmeester.
3. Gespaard wordt er de eerste zondag van elke maand van 15 tot 20 uur.
4. Het spaargeld is bepaald op minstens 100 fr per maand en per lid.
5. Boeten worden niet geheven.
6. Telkens op het einde van de spaardag gebeurt de lichteing van de spaargelden na 20 uur in bijzijn van de voorzitter of de ondervoorzitter, de penningmeester, bijgestaan door enkele bestuursleden.
7. De gespaarde sommen zullen gestort worden bij de financiële instelling A.S.L.K. Dr. Persoonslaan.
8. De intresten worden niet uitbetaald en blijven in de kas voor een gezellig samenzijn.
9. Leerrijke uitstapjes zijn voorzien.
10. In geval van brand of diefstal is noch de konservator van het Brouwerijmuseum, noch het bestuur van de maatschappij verantwoordelijk voor de gespaarde sommen.
11. Leden, die 4 achtereenvolgende maanden niet gespaard hebben, worden als ontslagnemend aangezien en worden bij de eerstvolgende afrekening uitbetaald.
12. Elk lid, afwezig op de spaarzonday, kan door een plaatsvervanger de maandelijks storting laten doen.
13. Jaarlijks zal een algemene vergadering van de spaarkas-leden gehouden worden op de 1ste zondag van de maand oktober, waarop alsdan een deel van het bestuur herkiesbaar is en waarop tevens de jaarlijkse afrekening zal gebeuren.
Per uitzondering, gezien de korte periode juni-oktober 1980, zal de 1ste afrekening plaatshebben de 1ste zondag van oktobr 1981.
14. Reglementsveranderingen kunnen alleen gebeuren met 2/3 der stemmen van de leden.
15. Onvoorziene geschillen die eventueel kunnen voorvallen in de schoot van de spaarmaatschappij en niet vermeld zijn in het huidige reglement, worden onherroepelijk door het bestuur beslecht.
16. Ieder lid van de spaarmaatschappij «De Tempeliers» is geacht dit reglement te kennen.
17. Het bestuur is als volgt samengesteld :
 - Voorzitter : Tony De Herdt
 - Ondervoorzitter : Karel Steenackers
 - Sekretaris-penningmeester : Renilde Van der Vliet-Beullens
 - Leden : François Cooreman, Clem Distelmans-Brems, Marcel de Coninck en Lucien Verhavert
 - Peter : Prof. Dr. Lieven Cumps
 - Meter : Marja De Decker-Goossens.

Loflied aan de Tempeliers van Willebroek

De Tempeliers uit vroeger jaren,
ze zijn in stof en as vergaan,
hun geest komt heden weer tot leven,
ze treden aan in ons bestaan.

De stoere strijders van weleer,
met boog en schild, gezeten op hun rossen,
ze stormden over berg en dal,
en ze verborgen zich in donk're bossen...

Zij streden voor het goede,
zij schrikten niet voor ruw geweld.
Ze namen, gaven en bezaten,
een aardig beursje geld.

Ze hielden van het leven.
Ze aten, dronken, maakten pret,
en tijdens reuzegrote feesten,
werd al hun zorg aan kant gezet.

Wij zijn de erfgenamen van degenen,
die leefden, in de ware zin.
Het is aan ons te doen herleven,
van wat bijna verloren ging.

Wij heffen hoog het glas
we slaken vreugdekreten,
we voelen ons in staat, om net als zij,
ook **Tempeliers** te heten !

Maria Van de Vondel
(zomer 1980)

Willebroek 800

Ik had het plakbord «Willebroek 800» liever anders gezien.

De kerk en de spoorbrug.

Uniek voor Willebroek ; maar ik kan met hun voorstelling niet terug.

Terug naar de tijd toen we eenvoudiger leefden en dicht bij de natuur.

Terug naar de tijd toen ons door de maatschappij heel weinig werd gegeven.

Terug naar de tijd toen we langer moesten werken en toch meer tijd hadden.

Terug naar de tijd toen we nog verankerd waren in onze grond. Willebroek was ons leven, onze vreugde en óók ons leed.

Willebroek ! Had men ons de wereld buiten u niet opgedrongen, we hadden er nooit naar gevraagd. Je was schoon als een reuze kathedraal, en binnen uw muren voelden we ons veilig en gelukkig. Hoe nuchter zijn we geworden. En toch, hoe graag graven we diep in uw romantisch verleden. Want Willebroek zonder romantiek is gelijk Vaarland zonder vaart, en gelijk 'n vaart zonder schepen.

Bij en onder de spoorbrug «de ijzeren brug» ligt een stuk romantiek begraven.

Een stuk leven van de jeugd, geboren in het eerste decennia van deze eeuw, de eeuw die de wereld veranderde.

In de vaart, aan «de ijzeren brug», was hun eerste zwemgelegenheid.

Lang voor er stortbaden in 't schoolwegske werden gezet en een open zwemkom op de Persoonslaan.

... En iedere zomer was het er één bloot zomerfeest !...

Voor de brug, neven de aardeweg, was er een grasplein, waar we ons zwembroek konden aantrekken. Een versleten, afgesneden broek, waar we jaren mee naar 't school hadden gelopen en «Charel Flooitjes» de zoon van «den Brüre» die onderwijzer was, nog met de lat had opgezeten.

Aan de onderkant van de pijpen was ze uitgevezeld gelijk 'n doodversleten tapijt. Ze geleek wel een voorontwerp van de charleston mode die 'n beetje later zou verschijnen.

Aan de «blauwe steen» stonden altijd veel nieuwsgierige meisjes. Als w'ons broek aantrokken keken ze naar ons gelijk 'n troep schapen naar de Ronde van Frankrijk, waarin Jef Van Dam, uit de Nieuwstraat, later enige ritten zou winnen.

's Zaterdags was het wasdag.

Dan stopten de moeders ons 'n stukje zeep in ons handen.

Wij wasten ons nooit !

De grote mensen wel.

We duikelden over de «blauwe steen».
 Het water was helder als glas. Als we'r 'n slok van in de mond namen en het uitspoten, gelijk 'n walvis, was het 'n zilveren straal gelijk z'er van manneke pis in Brussl nooit een hadden gezien. Ze mochten 't nog e kostummeken van Leopold II aange-trokken hebben.

Dan kropen we op het staketsel van de brug en lieten ons in volle zaligheid kriebelen door de zon. De zilveren druppels kropen langs de vezels van ons broek terug de vaart in...
 En terwijl keken de meisjes met één oog naar «Fluppe van

Christus» en «Jomme van de Haan» die op het trappeken onder 't zeepsop zaten en met hun ander oog naar de jongens die op het grasplein hun broek lieten zakken...

Ik weet niet of dat allemaal mocht van «Pol champëtter», maar zijn zoon en dochter waren er ook bij.

... En die waren bijlange niet braver dan wij !

's Zaterdag en 's zondags, als het donker was, zong «de ijzeren brug» met de Vaartdijk en het Zavelwegske het oeroude lied.

Wie goed luisterde en in stemming was, kon rond het kasteel van «Drossaert» de kastanjbomen horen ruisen en 't water in de vaart geheimnisvol tegen de «blauwe steen» voelen klotsen.

Amor schoot zijn pijlen vlak in het Willebroekse hart.

.... Ze wandelden de wegen langs, de dijken langs, gelijk in 't land van Rupelmonde..... maar wat hij vroeg.... en wat zij Ach wat ! Ze zagen malkander geren..... En luisterden beiden naar het oeroude lied van de liefde....

Eugeen Adriaensens

De Keerzijde...

Wie aan «d' ijzeren brug» denkt, denkt aan de trein Mechelen-Terneuzen. De lijn die het Waasland, Klein-Brabant en het Vaartland opende voor Mechelen. Stations waren Terneuzen, St.-Niklaas, Temse, Bornem, Puurs, Willebroek, Blaasveld, Leest, Hombeek, Mechelen.

Aan de makke toestand van de rijtuigen kon men zien dat het een van de oudste spoorlijnen was en daarbij een zwaar geval van apartheid en discriminatie !

De eerste twee rijtuigen waren bestemd voor de vrouwen, waarvan de meesten dagelijks gingen werken in «La Peignée» te Batel of bij «Marie Thumas».

Zij reden zes dagen per week «op en af» met een weekabonnement. Er mocht niemand anders bijzitten. Zij hadden schijnbaar de pest.

Dan volgden eerste en tweede klas wagons. In eerste klas waren de banken van rood fluweel. Over de rug lag een wit kanten doek. In grote letters was er «ÉTAT BELGE» op geborduurd.

De mensen die er mee reisden waren meestal erg moe. Zij konden er in alle zaligheid hun waardig hoofd laten op rusten.

Tweede klas was ook fluweel maar 'n beetje bescheidener, en wat minder luxe.

Daarna volgde derde klas voor gewone reizigers en bedienden met een maandabonnement. Werkmensen met een weekabonnement zoals ik mochten met geen van deze rijtuigen mee. De vijf of zes laatste waren voor hen bestemd. Zij hadden eveneens de pest.

Voor de eerste maal zat ik op deze trein. De trein waar we van in 't water aan de brug zo dikwijls naar gewuifd hadden.

Nu voelde ik me vreemd en ongelukkig.

Ik was in een klein, afgezonderd compartiment bij mannen van Bornem terecht gekomen. Er was nog een plaatsje vrij in 't midden. «Zet u maar jongkske», hoorde ik iemand zeggen. «Den deze ès er toch nie op», terwijl naar de vrije plaats wijzend. «Z'n vra zal nog oep zoan slippe gelegen hemme».

Ieder scheen hier zijn eigen plaats te hebben. Het was er vuil. Zelfs op die heldere morgen had het licht moeite om naar binnen te geraken.

De twee gesloten vensters waren schijnbaar in geen weken gekuist.

Er hing een scherpe ongezonde tabaksreuk die in m'n keel pikte. In iedere hoek lag iemand te slapen of deed alsof.

Ik lei m'n «toile ciré» zakje waarin m'n kruik koffie en boterhammen zaten, op het rek, en zette me bescheiden tussen de anderen. Niemand sloeg verder acht op mij.

Het was maandagmorgen, twee en twintig vóór zeven, de tweede week van augustus negentienhonderd vier en twintig.

Voor de eerste maal ging ik naar m'n werk. Het was op de Battelse Steenweg bij Eduard De Vos, gehuwd met een zekere Mevrouw Van Camp Van Tisselt.

In het half donker compartiment, waar vanwege de slapers het raam dicht moest blijven, waren de anderen aan het opscheppen wat ze die nacht met hun vrouw of hun lief hadden beleefd.

Een ervan had het hoge woord en vertelde alles in geuren en kleuren.

Tussendoor zweeg hij even, gelijk een goed politiek redenaar doet, om de leugens tijd te geven waarheid te worden.

Dan haalde hij heel gewichtig 'n driehoekig zakje uit zijn jas en duwde een greep tabak in zijn mond. Terwijl spuwde een andere een gulp bruin speeksel op de vloer en wreef het met z'n zware schoenzolen open.

Het vuil donker koperen plakje «Defense de cracher - Niet spuwen» kon het niet verhelpen...

De maandagnamiddag werd te Mechelen niet gewerkt. De trein vertrok eerst om kwart na twee. Ik ging te voet naar huis.

Die morgen op het atelier had ik hetzelfde gehoord gelijk op de trein.

Nu zou ik misschien moeten leren vloeken, pinten drinken en sigaretten smoren.

Ik wist het niet meer.

Terwijl ik van Mechelen naar Willebroek liep dacht ik aan m'n schoolkameraden van Boom die allen mochten verder studeren. De blauwe lucht zei me niks.

De zon zei me niks.

De bloemen langs de kant van de fietsweg zeiden me niks.

Zelfs 'n boer die met kar en paard over de kasseien hotste zei me niks.

Ik voelde me als 'n kleine dolaard die z'n weg moest zoeken in 'n vreemd land.

Dezelfde avond vroeg ik aan moeder en vader wat ik moest doen. «Ge moet goe leustere, en doen wat da z'oept 't werk zeggen !» antwoorden ze.

Best dat ik het niet gedaan heb !

Van iets was ik zeker, heel zeker.

.... Toen de trein die morgen over de «ijzeren brug» reed, had hij met een daverend gedruis m'n jeugd kapot gereden.

.... De gouden jeugd van bakkeske.

Eugeen Adriaensens

Willebroek in het Rijksarchief

In het Rijksarchief te Antwerpen, ligt de «volkse» geschiedenis van Willebroek, al eeuwen te vergelien.

Via getuigenissen, die trefzeker en vol franjes, in bij momenten uitgerokken verhalen werden opgetekend, vernemen wij hoe het tijdens vroegere eeuwen in Willebroek was. Zo vernemen wij, via «Nr 86» van het Gemeentearchief van Willebroek, dat zich in het Rijksarchief te Antwerpen bevindt, en dat door Cornelis Bals, sekretaris van het Land van Rumst en Willebroek, werd ondertekend, dat Willebroek in 1603 Carlo Van Hanswijck als meier, en Adriaen Luytgaeren, Cornelis Schaerlaken, Adriaen Versteer, Nicolaes Daems, Jan Verschuieren en Lioen Van Sande, als «schepenen der bancke van Willebroek» had, waarvoor op 22 april 1603 Adriaen Verbist, Willem Fleurens en Gielis Van Reet, ten verzoeken van de parochie en van de kerkmeesters van de kerk van Boom, kwamen getuigen, dat ten tijde van de rebellie van wijlen zijne majesteit, de kapiteins Hans Tollener, Herman Cuyck en Anthony Gout, die met hun krijgsvolk op de grote schans onder Willebroek op de Rupel tegenover Boom vertoefden; en dat ze hadden gezien dat de soldaten van die schans, in de kerk van Boom het plaveisel hadden weggenomen, alsmede de witte voetsteen en de tegels die zich op het Koor van O.L.Vrouw bevonden. Ze hadden deze materialen weten opgebruiken aan de huizen en de hutten, die op die schans, tijdens de jaren 1581, 1582, 1583 en 1584 werden gebouwd. Ook bij het optrekken van het «Huis van de Kapiteins, dat in 1603 «den stal van heeren van schipvaart der stad van Bruessel» was; en van het «Luytenantshuys», dat Gielis de Witte en Lucia De Vrije lange tijd in huur hebben gehad, werd zowel hout als steen uit de kerk van Boom gebruikt. De met dit materiaal gebouwde huizen en hutten, werd later door de rentmeesters der scheepvaart van de stad Brussel aangeslagen. Zij deden de witte steen uitbreken en wegvoeren, al kon door niemand worden verklaard of zij daartoe het recht hadden.

Boom werd echter, door het afbreken van de kerk en van de verschillende huizen, de schuren kalksteen en de tegelgelagen, tot een ruïne herschapen, ook al leest men dat niet in de grote geschiedenis...

Karel De Decker & Gaston Roggeman

Willebroek Nr 86

comparerende voor meyer ende schepenen der bancke van Willebroeck naerbeschreven collegialiter ter vierschaeren vergadert sijnde ADRIAEN VERBIEST out ontrent vijffenvijftich jaeren WILLEM FLEURENS XXXVI jaeren ende GIELIS VAN REET out ontrent tweeentveertich jaeren ten desen bij den voirschreven meyer rechtelijcken gedaecht wesende ten versuecke van wegen den Prochiaen ende kerckmeesters der kercke ende gemeynthe van Boome om der waarheyt getuygenisse te gevene van tgene hunlieden kennelijcken waere gesien ende gehoirt hadden, ende alsoo tsaemen ende eendrachtelijck verclaert geattesteert ende gerectificeert verclaerden attesteerden ende certificeerden mits desen, op den eedt bij hun respectieven hierom lieffelijcken aen heylligen gedaen in des meyers handen waerachtich te sijne gebeurt, ende mede gesien te hebbene ten tijde de voorgaende rebellie van wijlen zijne maj alhier regeerden, ende als wanneer de Capiteynen HANS TOLLENERE HERMAN CUYCK ende ANTHONY GOUT met henliedder vendelen ende krijgsvolk hebben gelegen op de groote schans alhier onder Willebroeck op de Rupel tegenover Boome voirschreven dat de soldaeten van selve schanse, hebben in de voirschreven kercke van Boome vuytgebroecken ende ewech genomen ende op de schanse gevoert allen het plaveysele van selver kercke te weten allen den witten voetsteen ende tot dyen oock de decktichelen die waeren liggende op onser Liever Vrouwen Choor, Sinte Sebastiaenschoor teensaemelijck op den beuck vander voirschreven kercke welcke materiaelen de voirschreven comparanten ende attestanten hebben sien verwercken verleggen ende verdecken aen ende in de huysinghen edifitien ende hutten die op de voirschreven schansse inde jaeren XVcLXXXI LXXXII LXXXIII LXXXIIII werden geslecht ende gemaect, ende besondere aen der Capiteynen huys dwelck noch tegenwoordlijcken is den stal van heeren van schipvaart der stad van Bruessel mitsgaders oock aende luetenantshuys dwelck is thuyts dat wijlen GIELIS DE WITTE ende LUCIA DE VRIJE soe lange tijt in hueringhen vanselven heeren hebben beseten gehad ende voirts oock hebben de soldaten deselve materiaelen van hout en steen van voirschreven kercke, als oock van cure ende kercken van Boomenhuys geheelijck ewech genomen ende opde voirschreven schansse gevoert, ende daermede henlieden hutten gemaect welcke huysinghen edifitien ende de materialen daeraene verwrocht naer dovergaen van selver schansse aen sijde van sijne maj de rentmeesters van schipvaart der voirschreven stad van Bruessele doentertijt wesende geheelijck hebben aenegeslaghen, ende thenwaerts genomen sonder te weten te verclaeren bij wat tittle oft rechte sij sulcx waeren doende ende vele materiaelen van witten steen doen vuytbreken ende vandaer doen vervoeren, dwelck nyet alleenlijck hen attestanten maer oock vele andere persoonen aldaer doentertijt verkeert ende gevaeren hebben kennelijcken is ende oock van dafbranden ende affbreken van voirschreven kercke ende van vele andere diversche schoone huysinghen schueren calcksteeen ende tichelgelagen waerdeure het voirschreven dorp van Boome is gecomen ende gebrocht tot geheele Ruyn desolatie ende verstroynghe van dingsetenen allen dwelck de voirschreven comparanten ende attestanten verclaerden alsoe waerachtich te sijne gebeurt met presentatie van alle tselve naerdere alnoch bij eede te gewarigen tallen tijde ende stonden daertoe versocht sijnde, Al sonder eenighe fraude oft argelist Actum ter presentien van CARLO VAN HANSEWIJCK meyer ADRIAEN LUYTGAEREN CORNELIS SCHAERLAKEN ADRIAEN VERSTEE NICLAES DAEMS JAN VERSCHUEREN ende LIOEN VAN SANDE schepenen der bancke van Willebroeck voirschreven ter vierschaere vergadert wesende desen XXIIen dach der maend van April Anno seshienhondert ende drije, mij hiermede present geweest sijnde als Secretaris van lande van Rumpst Willebroeck

Cornelis Bals

Heffen, mijn dorp

Meester De Wit, die samen met enkele tientallen Heffenaren, veel dichter bij Blaasveld dan bij Mechelen woont — al zou hij samen met hen, veel liever bij Willebroek toeven... — heeft tijdens de voorbije wintermaanden, zijn heemkundig hart nog eens al schrijvend weten te luchten.

Meester De Wit is er één van het oude en van het onvervalste ras van onderwijzers, die zowel baas waren in als buiten de school. Hij is tot veel jaren na de tweede wereldoorlog, in de gemeentelijke jongensschool van Tisselt bedrijvig geweest, waar hij met de verbeelding en de zegingskracht die hem eifig was, les gaf op zijn manier.

Meester De Wit wordt er in september van dit jaar 86. Hij rijdt nog dagelijks met de fiets, hij drinkt z'n borrel, hij onderhoudt zijn hof en hij schreef, naar zijn zeggen, tijdens de voorbije winter, zijn «laatste levensverhaal», dat hij «Heffen, mijn dorp» heeft genoemd en waarin hij, in een mini-verhaal, dat 24 gedrukte bladzijden en een stevige kافت beslaat, zijn geboortedorp uit de doeken doet. Hij voert ons mee, van het historisch nog niet ontgonnen terrein van Heffen aan de Zenne, naar het Heffen van nu. Hij vertelt ons bijna alles over zijn strijd tegen het water; over de aanleg tussen 1100 en 1300 van de zogenaamden «Langen Dyk» van Hoodonk tot Boom; en over de landbouw van ter plekke... Meester De Wit is zeer summier in zijn volkse vertelling. Hij heeft het nu eens over de boerenhoven en de Boerenkrijg, dan weer over de ware geschiedenis van Kludde en over... de Schooloorlog van 1879. Hij spreekt echter meer over de geschiedenis van de Kapel van O.L.Vrouw Ten Doorn, die daar in 1643 op een verhoogde berm werd opgetrokken.

Ook de 45 herbergen, die Heffen vroeger bezat, en waarvan er momenteel nog 7 in «leven» zijn, worden één na één — zonder erbij te zeggen tot welke partij ze behoorden, aldus de auteur... — met naam en toenaam ter sprake gebracht.

Typisch voor Heffen is, dat er aldaar van 1850 tot 1977 altijd «een zeer hevige dorpspolitiek is geweest», tussen «de koperen» (St. Cecilia) en «de blekken» (Vreugdegalm), die mekaar niet konden rieken of zien, waardoor men in het dorp, naast twee fanfaren, 2 smeden, 2 schrijnwerkers, 2 schoenmakers, 2 duivenbonden, 2 barbiers, 2 metsers en 2 kleermakers had, die echter, door toedoen van de fusie, voorgoed uit het dorpsbeeld verdwenen.

«Heffen, mijn dorp» is een mini-boekje. Het is, ondanks de beknopte geschiedenis van ter plekke en van het boerenleven, zoals dit zich overal in het Vaartland heeft afgespeeld, vooral voor de Heffenaren en voor de vroegere inwoners van Heffen belangrijk.

Het telt 24 bladzijden en het is enkel en alleen bij de auteur Jan De Wit, Tisseltbaan 13 te Heffen, aan 100 fr per exemplaar verkrijgbaar. De oplage is, net als het aantal bladzijden eerder beperkt, zodat haast geboden is...

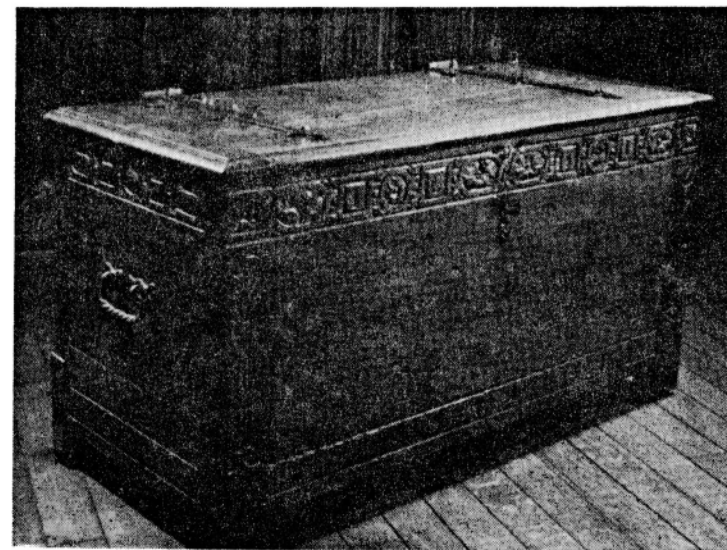
Karel De Decker

UNIEK ANTIEK

AAN VERANTWOORDE PRIJZEN

MEUBELN
BRONS
PORSELEIN
TAPIJTEN

Vakkundige restauratie van oude meubelen.

Galerij « OUD en NIEUW »

DIJKSTRAAT 11-13 DENDERMONDE

(nabij de Denderbrug)

Een goede raad van « OUD en NIEUW »
Koop alleen in een gevestigde zaak.

Ook 's zondags open van 15 tot 19 uur. Donderdag gesloten.

Zaakvoerder: E. ADRIAENSENS

Voor een mooie ingerichte keuken

Vraag eens prijs aan

ilwa-Keukens

- alle combinatiemogelijkheden
- perfecte afwerking
- gratis prijsopgave
- verdelers over gans België

2658 RUISBROEK - PUURS

Schoolstraat 9

Tel. (031) 86 60 25